

**Дніпропетровська обласна універсальна наукова
бібліотека**

Канадсько-Український Бібліотечний Центр

***Іван Павлович
Багряний***

До 100-річчя від дня народження

Біобібліографічний покажчик

**Дніпропетровськ
2005**

Ч. Борзенин

1906—1963

Від упорядника

Ім'я Івана Багряного з хвилюванням сприймається в українському суспільстві. Його життя і творчість вивчається, осмислюється, глибоко впливає на свідомість сучасної людини.

Цей бібліографічний покажчик присвячений 100-річчю від дня народження видатного письменника, поета, громадського діяча.

До покажчика увійшли твори І.Багряного, публікації про нього, які є у фондах Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Звертаємо увагу на те, що покажчик також містить джерела з книжкової колекції, що подарована нашій бібліотеці українською діаспорою з Канади. Це унікальні видання, що вийшли друком за кордоном в середині ХХ століття.

Покажчик буде корисний широкому колу читачів та дослідникам творчості І.Багряного.

Довідки, пропозиції та відгуки за адресою:
Канадсько-Український Бібліотечний Центр,
пр. К.Маркса, 18, Дніпропетровськ,
тел. 47-45-36 (8052)
[www. libr.dp.ua](http://www.libr.dp.ua)
e-mail: library@libr.dp.ua

Поет в політиці і політик в поезії

В. Наддніпрянець

І. П. Багрянний (Лозов'яга) – поет, письменник, публіцист, громадсько-політичний діяч – народився 2 жовтня 1906 року в м. Охтирці на Полтавщині (нині Сумська область) в сім'ї муляра Павла Петровича Лозов'яги.

Після закінчення (1916 рік) церковно-приходської школи в 1917 році вступив до “Вищої початкової школи”.

Літературну діяльність почав у 1925 році як автор поетичних творів у журналах “Глобус”, “Всесвіт”, “Життя і революція”, “Червоний шлях” та в різних інших журналах у Києві та Харкові. Перша книга поезій “До меж заказаних” вийшла в 1927 році. В 1929 році видає книгою поему “Аве Марія”, а в 1930 році - віршований історичний роман “Скелька”. На початку 1932 року цензура не дозволила видати написаний прозою роман “Марево”, а відтак молодого автора було заарештовано й 1933 року засуджено на п'ять років заслання в Сибір. У 1936 році з місця заслання йому вдалося втекти, і два роки він блукав серед українського люду на Далекому Сході. Під час відвідин матері в Україні 1938 року його знову заарештовано і він опинився в пазурах НКВД. Через рік його звільнили як безпідставно засудженого.

Втечу із заслання та тюремні роки в Харкові він частково описав у таких своїх, написаних пізніше творах, як роман “Тигролови” (вид. 1947 року), роман “Сад Гетсиманський” (вид. 1950 року) і драма “Морітурі” (вид. 1947 р.).

Під час німецької окупації України І. Багрянний працював маляром-декоратором в Охтирці, а потім у Харкові та співпрацював в українській пресі. В 1943 році вирушив на Захід. В той же час, у 1943-1944 роках, він бере участь в українському підпіллі ОУН та УПА. А опинившись у 1945 році в Німеччині, він зі своїми друзями-однодумцями, після

закінчення Другої світової війни, організував Українську революційно-демократичну партію (УРДП), в якій згуртував найкращі свідомі й віддані українській справі сили людей зі східних та центральних областей України. В роки примусової репатріації людей з України він написав памфлет “Чому я не хочу повертатись до ССРСР?”, що вийшов українською, англійською, іспанською та італійською мовами.

У Німеччині І. Багрянний перевидав 1946 року частину зібраних своїх поезій під назвою “Золотий бумеранг”, написав перший том роману “Буйний вітер” під назвою “Маруся Богуславка” – з життя української молоді після голоду 1933 року (вид. 1957 року), повість “Огненне коло” – заключну частину роману “Буйний вітер” – про бій під Бродами вояків Української дивізії (вид. 1953 року), сатиричну поему “Антон Біда – герой труда” – відповідь тим, хто запрошував втікачів-неповерненців у комуністичний “рай” (вид. 1956 року), п’єси про роки окупації України німцями – “Розгром” і “Генерал” (вид. 1948 року) та згадану раніше драму “Морітурі”. Посмертно видано в США у 1965 році його твір “Людина біжить над прірвою” за редакцією та із вступною статтею Василя Гришка, а також перевидано в Австралії віршований роман “Скелька” (1984).

Як публіцист І. Багрянний написав сотні різних статей, переважно для газети, яку він започаткував і довгий час редагував у Новім Ульмі в Німеччині – “Українські вісті”.

Іван Багрянний - український письменник в еміграції, який дістав найширше розголошення своєї творчості серед чужинницького світу. Його “Тигролови” вийшли в США, Канаді та Англії англійською мовою. Цим твором був зацікавлений навіть американський Голівуд, щоб створити фільм.

З англійського перекладу було зроблено переклад “Тигроловів” на німецьку, голландську та датську мови, і вийшли вони в тих країнах кількома накладами. “Сад Гетсиманський”, що вважається критиками за найкращий з його творів, був перекладений на французьку мову і виданий у Парижі. Герої творів Івана Багряного цікаві, життєрадісні, відважні і можуть бути зразком наслідування для молодих людей. Кожний твір – це картина цікавої, хоч і жахливої доби, яку пережив сам автор чи то в тюрмі, чи в засланні, чи на “волі” в комуністичній системі.

Найбільш популярним твором І. Багряного є роман “Тигролови”. Написав він цей твір, перебуваючи в підпіллі та ховаючись від німецького гестапо в гірському селі в Галичині. Цей твір здобув першу нагороду на літературному конкурсі 1943 року у Львові. Про умови його написання розповідає автор у своїй статті “Народження книги” в “Українських вістях” 1956 року. “Тигролови” з’явилися вперше в журналі “Вечірня година” в Галичині в скороченому вигляді під назвою “Звіролови” 1944 року. Редагував їх і скоротив письменник Василь Чапленко, який без згоди автора змінив назву. В Німеччині, вже після війни, Іван Багрянний відновив повний текст “Тигроловів” і його вперше видано 1947 року.

Партію УРДП Іван Багрянний очолював до своєї смерті. Десять років був Головою Української Національної Ради та віце-президентом УНР в екзилі. Останні п’ятнадцять років

свого життя І. Багрянний хворів на туберкульоз, який здобув, поневіряючись по тюрмах та засланнях Советського Союзу. Помер 25 серпня 1963 року, маючи 57 років. Похований у Новім Ульмі в Німеччині. На могилі стоїть пам'ятник роботи Лева Молодожанина. Згідно з його заповітом на надгробній плиті викарбувані слова із “Золотого бумерангу”:

*Ми є. Були. І будем ми.
Й Вітчизна наша з нами.*

Високе почуття гідності, віри в щасливе майбутнє на нашій “і своїй землі” залишив своїм нащадкам І. Багрянний – поет, письменник, публіцист і політичний діяч. А одним словом – Людина. Людина з великої літери.

Твори І. Багряного

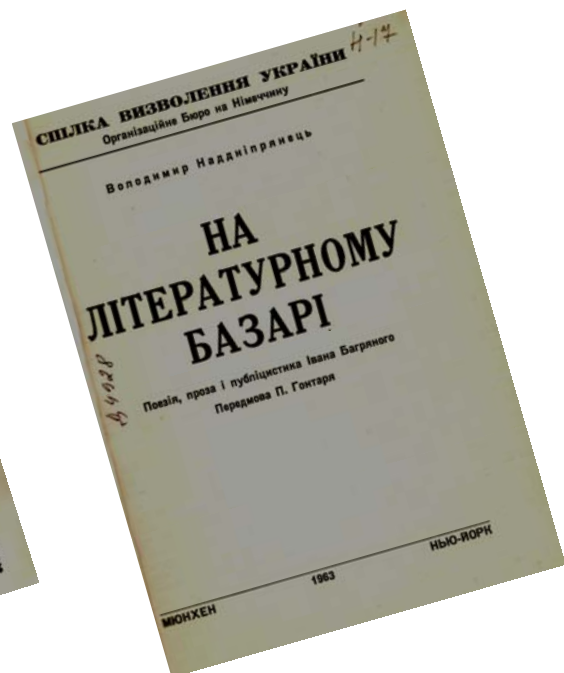
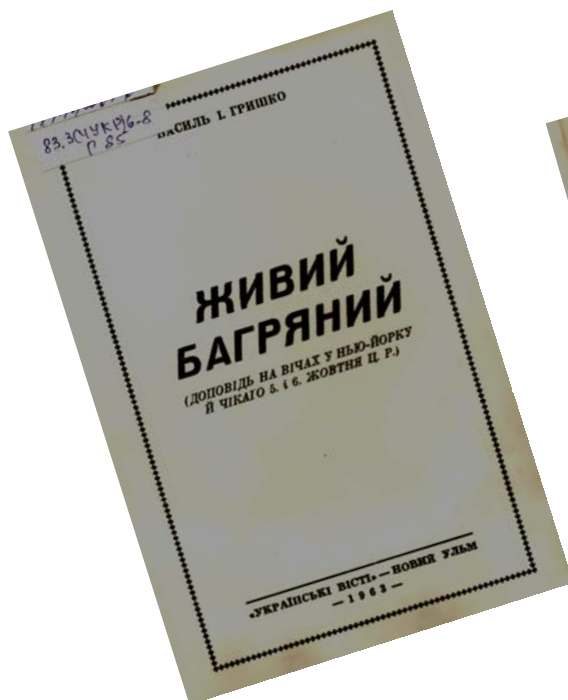
1. **Багряний І.** Антон Біда – герой труда: Повість про ДІ – ПІ. – Б. М.: Україна, 1956. – 269 с.
2. **Багряний І.** Буйний вітер: Роман. – 422 с. Мюнхен: Україна, 1957. – 423 с.
3. **Багряний І.** Генерал: Комедія-сатира. – Мюнхен: Україна, 1948. – 94 с.
4. **Багряний І.** Золотий бумеранг: Збірка поезій – Б. М. : Прометей, 1946. – 177 с.
5. **Багряний І.** Листування. У двох томах. – К.: Смолоскип, 2002. – 556 с.: портр.
6. **Багряний І.** Людина біжить над прірвою: Роман. – Новий Ульм - Нью-Йорк: Україна, 1965. – 331 с., портр.
7. **Багряний І.** Морітурі: Драматична повість. – Б. М., Прометей, Б.Г. – 125 с.
8. **Багряний І.** Огненне коло: Повість про трагедію під Бродами. – Київ: Україна, 1953. – 203 с.
9. **Багряний І.** Огненне коло: Повість про трагедію під Бродами – Київ: “Варта”, 1992. – 128 с.
10. **Багряний І.** Розгром: Повість-вертеп – Чикаго: Прометей, 1948. – 125 с.
11. **Багряний І.** Скелька: Роман. - Мельборн: Ластівка, 1984. – 149 с.
12. **Багряний І.** Сад Гетсиманський: Роман. – Новий Ульм: Україна, 1950. – 560 с.
13. **Багряний І.** Тигролови: Роман. У 2 ч. – Детройт.: Прометей, 1955. – 273 с.

14. **Багряний І:** Автобіографія // Слово і час. – 1999. – 1994. - №2 – с. 6-8
15. **Багряний І.** Буйний вітер: (Розділи з роману. Маруся Богуславка)//Дніпро. – 2003. - №11-12.
16. **Багряний І.** Вірші // Вітчизна – 2005 г. №1/2. – с. 104-118
17. **Багряний І.** Внутрішні сили України // Донбас. – 1993. - №4. – с. 57-64
18. **Багряний І.** Думки про літературу // Пам'ять століть.–1998.- №5. – с. 28-37
19. **Багряний І.** Думки про літературу // Пам'ять століть.– 1998.-№6. – с. 28-37
20. **Багряний І.** Рука: Оповідання // Україна – 1991 - №18. – с. 28-30
21. **Багряний І.** Україна біля Тихого океану // Берегиня. – 1999. - №3-4.
22. **Багряний І.** Чому я не хочу повертатися до ССРСР // Укр. культура. – 1992. - -№1 – с. 8-11

Література про життя та творчість І. Багряного

1. **Войчишин Ю.** Іван Багряний. – Вінніпег, 1968. – 86 с.
2. **Гришко В.** Живий Багряний. Доповідь на вічах у Нью-Йорку й Чикаго 5 і 6 жовтня 1963 р. - Новий Ульм: Українські вісті, 1963. – 30 с.
3. **Іван Багряний** // Костюк Г. Зустрічі і прощання. – Едмонтон, 1987. – с. 224-243.
4. **Лавріненко Ю.** Іван Багряний – політичний діяч і письменник. – В. кн.: Лавріненко Ю. Зруб і парости. - Мюнхен, 1971. - с. 187-193.
5. **Наддніпрянець В.** На літературному базарі. Поезія, проза і публіцистика Івана Багряного. – Мюнхен. – 1963. – 163 с.
6. **Слово про поета, що хотів бути тільки людиною** // Рахманний Р. Україна атомного віку. Т. 2. – с. 440-445.

7. **Антофійчук В.** Трансформація образу Іуди Іскаріота в українській літературі ХХ століття // Слово і час. – 2001. - №.2. – с. 52-58
8. **Баштенко Т.** Світи із “Саду Гетсиманського” // Альманах “Молода нація”. – 1986. - №4. – с. 150.
9. **“...Бачу світ багряно”:** [Іван Багряний] // Українська мова та література. – 2002. - №.14. – с. 1-24.
10. **Боляновський А.** “Співвідношення історичного та літературного тла в повісті Івана Багряного “Огненне коло”. // Альманах “Молода нація”. – 1996. - №4. – с. 159. – 161.
11. **Божко С.** Син Івана Багряного – американській безробітний // Україна і світ сьогодні. – 2002.- №.40.–с. 6.
12. **Гаврильченко О., Коваленко А.** // Огненне коло Івана Багряного. // Київ. – 1991 - №3. – с. 55-56.
13. **Голодиський З.** Мої ранні зустрічі із Іваном Багряним. // Самостійна Україна. – 1988. - №2. – с. 58.
14. **Гришко В.** Невчасна віра в людину // Слово і час. – 1981. - №1. – с. 13-15
15. **Дзюба І.** Громадська снага і політична прозорливість: (про публіцистику І. Багряного) // Слово і час. – 1996. - №10. – с. 82-84.
16. **Жила С.** “Минуть десятиліття, і ми воскресемо в народній пам'яті...” // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. - №.1. – с. 43-49.
17. **Камінчук А.** Через терни Гетсиманського саду. // Київ. – 1997. - № 1-2. – с. 150-152.
18. **Квітчаста К.** Із сюїти “на розтинах біди” (пам'яті Івана Багряного, з нагоди 90-х роковин з дня народження) // Нові дні. – 1996. - № 559. – с. 1-5.
19. **Ковальчук О.** “Ми є, були і будемо ми!” // Дивослово. – 1999. - №17. – с. 36-41.

20. **Коновалов О.** Іван Багряний: (До 95-ліття від дня народження письменника) // Універсум. – 2001. - № 11-12. – с. 49-50.
21. **Коновалов О.** Іван Багряний: [До 95-ліття від народження письменника]// Берегиня. –2001.-№.4.–79-82.
22. **Литвиненко Т.** “Сад Гетсиманський” Івана Багряного як твір доби неоміфологізму // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. - №.5. – с. 39-47.
23. **Логвиненко О.** “Моя мама, я прощаю тебе” (про поему І. Багряного “Ave Maria”) // Слово і час. – 1991. - №10. – с. 16-17.
24. **Логвиненко О.** Багряний слід від слова, посіяного на мінному полі Василем Слапчуком // Кур’єр Кривбасу. – 2002. - №. 151. – с. 178-180.
25. **Луценко А.** Іван Багряний і молодіжна проблема // Альманах “Молода нація”. – 1996. - №4. – с. 162-167.
26. **Морщинюк Т.** Людина на трагічному іспиті історії (на матеріалах художньої прози І. Багряного) // Вітчизна. – 1996. – №7-8. – с. 12-122.
27. **Медвідь Н.** Проблема долі в українській та американській літературах: (На матеріалах творчості І. Багряного, Дж. Лондона, Е. Хемінгуея) // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. - №.2. – с. 12-22.
28. **Міхалевська В. М.** Піднесення ідеї української державності після світової війни (на прикладі публіцистики Івана Багряного)// Вісник КНУ с. Журналістика. – 2002. - №.10. – с. 72-75.
29. **Мироненко М.** Повість про непереможність ворога і про тих, що “загинули як під Бродами” // Вісті комбатанта. – 1996. - №2. – с. 98-110.
30. **Миронець М.** Слідчі справи Івана Багряного: (за матеріалами архівів АПУ-НКВС)// Слово і час – 1995. - № 5/6. – с. 62-69.

31. **Миронець Н.** Документальна основа Івана Багряного “Сад Гетсиманський” [з архівів НКВД 1938-39 роки] // Українське слово – 1995. - №4. с. 12.
32. **Миронець Н.** Поезія І. Багряного як історичне джерело // Укр. слово. – 1996. - №40. – с. 12-13.
33. **Неврлий М.** Маланюк і Багряний: дві концепції визволення України // Слово і час. – 2003.- №.10.–с.28-34.
34. **Нитченко Д.** Іван Багряний // Березіль. – 1993. - №7/8. – с. 22-24.
35. **Огородник Т.** Два світочі українського відродження (М. Хвильовий в публіцистиці І. Багряного). // Альманах “Молода нація”. – 1996. - №4. – с. 168-175.
36. **Рахманний Р.** Слово про поета, що хотів бути тільки людиною. // Сучасність. – 1964. - №10. – с. 18-22.
37. **Рогоза Б.** Людина біжить над прірвою: І. Багряному – 90 років // Вісті з України. – 1997. - №40. – с. 5.
38. **Розумний М. І.** Багряний та новітні стратегії національного самоздійснення. // Альманах “Молода нація”. – 1996. - №4. – с. 176-181.
39. **Савченко З.** Біблійно-християнські мотиви та образи в романі “Сад Гетсиманський” // Слово і час. – 1996. - №10. – с. 57-61.
40. **Святовець В.** Художня деталь і вся палітра: (До вивчення роману Івана Багряного “Тигролови”) // Урок української. – 2004. - №3. – с. 45-47.
41. **Святовець В.** “Магічний кристал”: (про роман І. Багряного “Тигролови”) // Київ. – 1993. - №12. – с. 107-109.
42. **Слоньовська О.** Анатомія національної української ідеї в “огненному колі” Івана Багряного: (Міфічний аспект внутрішнього і зовнішнього ворога нації) // Дивослово. – 2004. - №1. – с. 5-13.
43. **Сологуб Н. Н.** Біблійні образи в художній творчості І. Багряного // Мовознавство. – 1993. - №1. – с. 43-47.

44. **Усань В.** “Ми не каратимем хамів мечем республіки...” (про письм. І. Багряного) // Березіль. – 1996. - №9/10. – с. 127-144.
45. **Хамуляк С.** Постать І. Багряного у світлі української еміграції (до питання про українські кадри) // Альманах “Молода нація”. – 1996. - № 4. – с. 182-186.
46. **Чепиного В.** Два націоналізми Івана Багряного. // Альманах “Молода нація”. – 1996. - №4. – с. 187-190.
47. **Череватенко Л.** “Народе мій, нездужий краю мій !..” [про творчість І. Багряного] // Дніпро. – 1991. - №6. – с. 81-84.
48. **Череватенко Л.** “Ми не кинемо зброї своєї” (І. Багрянний) // Дніпро. – 1998. – 7-8. – с. 131-134.
49. **Череватенко Л.** “З далекого краю до рідною хати” [про І. Багряного] // Дніпро. – 1992. - №8/9. – с. 129-121.
50. **Шугай О.** Одиссея української людини, або витoki епічного мислення Івана Багряного // Пам'ять століть. – 1998. - №5. – с. 2-27.
51. **Яковенко С.** Іван Багрянний і польська література // Альманах “Молода нація”. – 1996. - №4. – с. 191-199.

52. **Качуровський І.** “...і четвертий вимір сюжету”: про творчість Івана Багряного. // Літературна Україна. – 1995. – 16 листів. – с. 6.
53. **Попільнюх М.** Повернення Івана Багряного // Українська газета. – 2003. - №32. – с. 7.
54. **Евенко Ф.** Сучасники про Багряного // Борисфен. – 1995. - № 2. – с. 26-27.

Іван Павлович Багряний: До 100-річчя від дня народження:
Біобібліографічний покажчик/Укладач Блінова Н.В. - Дн-ськ:
Обласна універсальна наукова бібліотека, 2005. - 15 с.

Укладач	Блінова Н.В.
Редактор	Плотнікова О.І.
Підписано до друку	05.07.2005 р.
Тираж 80 прим.	
Видавничий центр ДОУНБ	
м. Дніпропетровськ, вул. Ю.Савченка, 10.	